

УДК 811.111'25

Бондаренко О. М.

доц. ЗНТУ

ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НОВИХ СЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Глобалізація світу, зміцнення міжкультурних зв'язків вимагає вірного розуміння та перекладу багатьох термінів і понять, бо від цього залежить належне виконання зобов'язань контрагентів та ефективність економічної, політичної, культурної діяльності в цілому. Міжкультурна комунікація буде успішною, якщо слова та вирази, які існують у вихідній мові, можуть бути адекватно перекладені на іншу мову. Цей процес ускладнюється не стільки

лінгвістичними, скільки екстралінгвістичними факторами. Перш за все, дуже важко передати зміст поняття, якщо його не існує у мові перекладу взагалі. Це може відбуватися у наслідок особливостей законодавства, різних рівнів матеріальної культури двох країн, соціальними невідповідностями.

Так, лексичні одиниці *-er* або *-Per* уявляються цілковитою загадкою для українського читача. На основі морфологічного аналізу можна стверджувати, що мова йде про особу або пристрій, але цього недостатньо для адекватного перекладу. Насправді, лексична одиниця *-er* позначає особу, яка отримувала допомогу по безробіттю протягом 99 днів, а тому втрачає право на подальшу допомогу від держави. Тільки розлогий коментар перекладача може допомогти іншомовному читачеві вірно зрозуміти, про що йдеться. Значення фоноідеограми *R2Per* можна передати як той, хто є прихильником доктрини «responsibility to protect», яка була прийнята на всесвітньому саміті голів держав у 2005 році. Українському читачеві, за винятком дипломатичних працівників, ця доктрина не знайома, у той час як у США вона широко обговорюється у пресі та соціально відповідальним прошарком населення. Крім того, тенденція замінювати частини слова на цифри не є досить поширеною в українській мові, тому слово сприймається як екзотичне як з фонетичної, так і з семантичної точок зору.

Лексична одиниця *pink-slip party* має значення «вечірка тих, кого звільнено». Знання про те, що в американських компаніях повідомлення про звільнення друкується на бланках рожевого кольору, допомагає зрозуміти сенс цього словосполучення. Професійний пожежник, який виконує такі ж самі обов'язки на волонтерських засадах у вільний час, має назву «doublehatter», в українській мові відповідника немає. У подібних випадках перекладачеві можливо не зосереджувати увагу на зайвих подробицях, передавши семантичну сутність повідомлення, хоч втрати при перекладі є неминучими. Такі лексичні одиниці відображають соціокультурний елемент картини світу, якій зазвичай важко зрозуміти без належного пояснення. Це пояснення є необхідним для вірного розуміння, водночас воно спотворює переклад вихідного тексту, перевантажуючи текст мовою перекладу розлогими поясненнями. Іноді перекладачеві треба зробити ціле дослідження, виявити етимологію виразу. Так, *Lake Wobegon effect* фактично означає відсоток учнів або студентів, чий рівень знань є вищим ніж середній. На перший погляд, значення виразу аж ніяк не відповідає сумі значень його складових елементів, тому при перекладі неможливо залишити його у подібному вигляді. Рішення цієї проблеми знаходимо у етимології виразу від назви вигаданого письменником утопічного міста, де усі діти мали здібності вище середнього рівня. Зрозуміло, що таке розлоге пояснення спотворює переклад, втомлює читача, зменшує комунікативну цінність тексту. У подібних випадках перекладачеві слід визначитися, чи потрібно передавати

культурологічний контекст у повному обсязі. Вважаємо, що рішення залежить від цільової аудиторії. Повний коментар може бути доречним, якщо текст призначено для науковців або літературознавців, але його можна значно скоротити, якщо текст має науково-популярний характер.

Таким чином, розглянувши проблему перекладу лексичних одиниць, для яких немає відповідників українською мовою, можемо констатувати, що тільки поєднання лінгвістичних та екстралінгвістичних знань перекладача може забезпечити досягнення адекватного перекладу. Ступінь розлогості необхідного перекладацького коментаря буде залежати від цільової аудиторії, на яку розраховане повідомлення, та жанру вихідного тексту.